ACTIVITAT RAPORT

CIRDOC
Institut Occitan de Cultura

ACTIVITAT RAPORT

CIRDÒC
INSTITUT OCCITAN
DE CULTURA

2021

CIRDOC
Institut Occitan
de Cultura

Mediatèca (Bésièrs)
1 bis boulevard Du Guesclin - BP 180
34503 Béziers Cedex
Tel. : 04 67 11 85 10

Etnopòle (Pau)
Ciutat - Cerquèm!
5-7 rue de la Fontaine
64000 Pau
Tel. : 05 59 13 06 40

oc-cultura.eu
occitanica.eu
info@oc-cultura.eu

Mesa en pagina : Studio Asensò
Fotografias : CIRDÒC - Institut occitan de cultura
Traductors : Perrine Alsina (Lg), Sèrgi Javaloyès (Gsc)

CIRDÒC - Institut occitan de cultura es un organisme co-administrat par

RAPORT D'ACTIVITAT

04 L'edito

06 Un programa, accions en 4 temps
08 Una expertesa, de mestièrs
08 Dus sites, ua equipa

10 Aculhir e servar
12 Diversificar los publics e mediatizar l'ofèrta culturala
16 Acompanhar la creacion originala e las arts
18 Sostiéner las iniciativas de recèrca e de formacion au maine occitan
22 Sosténer las estrategias territorialas dels actors economics e socials
24 Desvolopar las cooperacions internacionalas
26 Inventoriar e difusar las ressorsas deu patrimòni culturau immateriau

28 Reparticion de las accions del CIRDÒC - Institut occitan de cultura

L'EDITO

DE LA PRESIDENTA
FLORENCE BRUTUS

L'opèra, las arts plasticas, lo circ… en 2021 lo CIRDOC - Institut occitan de cultura explorèt de terrens novèls ont èra pas forçadament atendut. Coma institucion culturala, l'establiment public es menat a experimentar e prene de camins en defòra de las assignacions mai evidentas.

Que, se "*en amont de tot, i a la literatura occitana*"*, çò escriviá dins son primièr editorial la còlha de la revista *La Linha imaginòt*, aquela literatura pòt pas èstre desseparada de las autras formas d'expressions creativas. La causida de la tematica "caminar, navigar, escambiar" per las jornadas europèas del Patrimòni s'inscriguèt dins aquesta reflexion de la circulacion coma signe d'una civilizacion ont l'escrit sembla de longa faiçonar la geografia e las representacions.

E lo CIRDÒC - Institut occitan de cultura a coma mission d'acompanhar, metre en lum e promòure aquel policentrisme de las esteticas e de las practicas tal coma se manifesta dins los païses d'Òc, uèi comaièr.

Amb las seunas colleccions (reconeissudas per lor excelléncia), son expertesa en matèria de patrimòni cultural immaterial (identificada al nivèl europèu), lo desplegament d'una ofèrta renovelada de lectura publica (ara sus dos sites e en defòra) e son engatjament alprèp de la creacion actuala, l'establiment public se vòl mai que jamai un otís al servici de totes.

S'agís d'èstre un ligam utile per los que transmeton e inventan un prepaus e d'accions, que sián professionals o amators, cadun segon sa sensibilitat o son istòria. Que lo raconte occitan contunha de s'escriure, jos d'aparéncias variadas, e lo CIRDÒC - Institut occitan de cultura se prepausa de n'èstre tant la memòria coma un pòle d'espandiment.

Florence Brutus
Presidenta del conselh d'administracion,
7ena Vicepresidenta - Amainatjament, Coesion dels territòris e Ruralitat - Region Occitània

**Linha imaginòt, n°1 de Febrièr 1990.*

LABELLIZAT !

Lo CIRDÒC - Institut occitan de cultura es estat certificat Colleccions d'Excelléncia per lo Gropament d'interès scientific (GIS) CollEx-Persée. Aqueste labèl prestigiós es atribuit per una jurada e sus dossièr als corpuses o als fonses documentaris que presentan de qualitats remarcablas e unicas. Las colleccions del CIRDÒC - Institut occitan de cultura recampan mai de 150 000 òbras e documents de l'Edat Mejana fins a uèi : monografias imprimidas, libres ancians e contemporanèus rars, títols de revistas e publicacions periodicas, fonses d'archius privats, fonses sonòrs, iconografics e audiovisuals, ressorsas e documentacions tractant del patrimòni cultural immaterial… Aquestas colleccions cobrisson la literatura, la lingüistica, l'istòria sociala e politica, los aspèctes culturals tradicionals e actuals dels païses d'Òc. Mercés a la certificacion, las colleccions del domeni occitan e la politica de valorizacion de l'establiment public se veson reconegudas per lors nautas valors scientificas al nivèl nacional e internacional.

Per ne saber mai
www.collexpersee.eu/acteur/fonds-documentaires-du-cirdoc/

UN PROGRAMMA, ACCIONS EN 4 TEMPS

Las missions deu CIRDÒC - Institut occitan de cultura que s'inscriven en los axes programatics deu Projècte Scientific Culturau e Educatiu adoptats au conselh d'administracion deu 21 de mars 2019.

01

Desvolopar l'accès de tots los publics a l'informacion, a las òbras e aus sabers deu maine occitan.

- **Servicis de referéncia.** Servicis publics d'informacion e de documentacion de referéncia suu maine occitan.
- **Mediatèca e Etnopòle.** Equipaments, ressorsas e accions tà la descobèrta, l'estudi e la practica de la lenga e de la cultura occitana.
- **Aisinas.** Desvolopament e administracion d'aisinas e chantièrs collectius tà la gestion de las dadas e de l'informacion deu maine occitan.

02

Participar a la preservacion de la diversitat de las expressions culturaus capvath lo monde deu sègle XXIau, promóver lo dialògue interculturau, lo víver-amassa, la construccion de valors partatjadas.

- **Educacion artistica e culturala.** Aisinas e servicis tau desvolopament de las practicas culturaus occitanas deus joens publics en l'encastre escolar e l'encastre deu léser.
- **Cultura creativa.** Accions e aisinas de promocion de la creacion e deus creators ; acompanhament scientific, documentari e tecnic de projèctes de creacion.
- **Cooperacion territoriala - Accès a la cultura occitana.** Sostien e desvolopament deus lòcs e modalitats d'accès a la cultura occitana.

03

Har anar lo desvolopament de la cultura occitana, en especiau l'arrajada internacionau, favorizar la mobilitat deus actors professionaus, de las òbras e deus sabers.

- **Actors e servicis pros.** Auhèrta e aisinas de formacion e d'ajuda a las accions de cap aus professionaus e actors culturaus.
- **Internacionalizacion.** Promocion e arrajada de la cultura occitana a l'internacionau, sostien a la mobilitat deus actors, promocion de la cooperacion internacionau dens ua mira interculturau.
- **Innovacion.** Coproduccion e sostien tecnologics taus actors de la cultura occitana.

04

Perméter l'apropriacion deu patrimòni culturau occitan per tots, com ben comun factor d'integracion, de ligam sociau, de desvolopament economic e d'innovacion.

- **Campus / Sabers.** Produsir-difusar las coneishenças suu patrimòni occitan.
- **Patrimòni en òbra.** Amassar, conservar e avalorar ua colleccion publica de referéncia internacionau tau maine occitan de las originas dinc a uei lo dia.
- **Expertesa.** Conselh e engenheria deu projècte tà la valorizacion patrimoniau.

Dens la lor aviada, aqueths axes estrategics que dan lo parat a accions miadas per los diferents pòles-mestièrs deu CIRDÒC - Institut occitan de cultura e en despartissant en maines d'intervencion caracterictics de las foncions de l'establiment.

LAS ACCIONS MIADAS PER LOS PÒLES-MESTIÈRS

- Arcuélher e conservar tà har anar la conservacion deu patrimòni artistic, scientific e documentari en lenga occitana.
- Diversificar los publics & har conéisher l'auhèrta culturau tà sensibilizar au riquèr deu patrimòni occitan e contribuir a la soa transmission au près d'un gran tropa d'iniciativas e supòrts arrenavits.
- Acompanhar la creacion originau e los desvolopaments artistics tà dar accès a la creacion per accions de programacion evenimenciau e practicas culturaus intra muros e extra muros.
- Sostiéner las iniciativas de recèrca e de formacion au maine occitan tà que's desvolòpen las coneishenças, que s'aubrescan navèras perspectivas de recèrca e seguidas professionaus en relacion dab los mondes academics.
- Ahortir las estrategias territoriaus deus actors economics e sociaus tà participar au desvolopament e a la promocion deu territòri dab accions culturaus, educativas e toristicas.
- Desvolopar las cooperacions internacionaus tà amassar, produsir, difusar las ressorças e los sabers du maine occitan per collaboracions transfrontalèras e l'inscripcion aus programas europèus.
- Inventoriar e difusar las ressorças deu patrimòni immateriau tà garantir e promóver la diversitat de las expressions culturaus occitanas dab operacions de collectatge e de valorizacion en associacion dab las comunautats locaus.

DUS SITES, UA EQUIPA

Los divés 5 e dissabte 6 de noveme 2021, los agents deus dus sites deu CIRDÒC - Institut occitan de cultura que's retrobèn a Pau, au parat d'un **seminari intèrne,** tà tribalhar sus las caracteristiscas de l'establiment public (personalitat juridica, missions, programa scientific culturau e educatiu, servici public...).

Dens los locaus tant per tant liurats deu Tèrs lòc de **La Ciutat, ciutat creativa de la cultura bearnesa** au quartièr deu Hedàs, qu'estón presentats e tractats **los cadres e responsabilitats pròprias aus EPCC[1], la lor aplicacion foncionau en ua configuracion interregionau e las lors incidéncias especificas au maine occitan.**

Los escambis qu'estón tanben aviats per ua presentacion de **Marie-Cécile Bouju, Mestressa de Conferéncia en istòria contemporanèa,** responsabla deu master archius de **l'Universitat Paris 8,** deus enjòcs de la relacion enter recèrca scientifica e mediacion documentària / patrimoniau en la construccion d'ua politica culturau coerenta au servici deus publics.

Au moment d'un aute temps deus hauts, **Gautier Lagalaye, Director deu projècte « Arrajada culturau e atractivitat deu Bearn »,** qu'expausè la genèsi deu projècte de Tèrs lòc e que testimoniè de la construccion d'ua accion publica locau en lo maine occitan.

E la hèsta deu **Rambalh de la Sent Martin,** qui's passava au medish moment, dab l'apòrt e lo sostien deu CIRDÒC - Institut occitan, que vienó illustrar, au son de las polifonias bearnesas e d'aulhors, la plaça deu patrimòni culturau immateriau en los desvolopaments territoriaus en cors e per viéner.

1 - Un Establiment Public de Cooperacion Culturau qu'ei cargat "de la creacion e la gestion d'un servici public culturau presentant un interès tà cada persona morau en causa e contribuant a la realizacion de miras nacionaus en lo maine de la cultura" (Article L1431-1).

DIRECCION & SERVICIS GENERALS

Cyril GISPERT
Director general

Jean-Jacques CASTÉRET
Director adjunt – director delegat
Etnopòle occitan e Navèra Aquitània

Inès CLÉMENT
Directritz administrativa
e financièra

Emmanuelle ADELL
Responsabla de gestion administrativa
e financièra, subvencions e dorsièrs
europèus

Isabelle GALLIEZ
Secretariat del pòl de direccion, prèst de
mòstras, salas e materials

PÒL PATRIMÒNI & SABERS

Françoise BANCAREL
Responsabla del departament
documentacion contemporanèa e servicis
de documentacion a distància

Maëlys MULLER
Responsabla del departament filmotèca,
iconotèca e arts visualas

Blandine DELHAYE
Responsabla del departament
patrimòni escrit

Marie-Alix NICAISE
Responsabla del departament archius orals
e documentacion etnografica

Jordan SAÏSSET
Responsable del departament musica,
patrimòni sonòr e creacion actuala

PÒL INNOVACION & AISINAS DE DIFUSION

Sophie GARCIA
Responsabla informacion e
documentacion numericas

Responsable dels servicis e
aplicacions numerics

PÒL PUBLICS & COOPERACION

Rémy BERDOU
Responsable dels partenariats per
l'Etnopòle e de l'accion territoriala
Gasconha-Pirenèus

Sandra JUAN
Responsabla cooperacion e servicis
pels professionals

Marie-Tatiana MARTIN
Responsabla educacion artistica e
culturala - mediacion numerica

Jeanne-Marie VAZELLE
Responsabla produccions e cooperacion
educativas - accions jove public

Émilie VIGNEAU
Aprendissa

01

ACULHIR E CONSERVAR

La politica d'aquisicion de l'establiment public s'illustra per las accions del pòl Patrimòni e Sabers per enriquir e completar sas colleccions dins un doble objectiu d'exaustivitat e d'excelléncia. Aqueste procediment, seguit dempuèi la creacion del CIDO en 1975, desvolopat per la fusion amb l'Institut Occitan Aquitània e consolidat pel cambiament d'estatut en 2019, participa de sas missions de salvagarda, de conservacion e de valorizacion del patrimòni occitan.

D'aquesta vocacion primièra resulta l'acuèlh de dons de particulars o d'associacions, la crompa suls mercats de l'art e del libre ancian e l'actualizacion de contunh de l'ofèrta en matèria de libres e documentacions contemporanèas. Es aital que, entre los eveniments patrimonials notables de l'annada de 2021, l'establiment public recebèt de l'artista lemosin **Jean-Marc Siméonin,** dessenhaire, pintre, gravaire e collaborator de las edicions **Lo Chamin de Sent Jaume,** un don de 175 òbras : aigafòrts, estampas per de projèctes d'esmalts e d'illustracions d'obratges. Aquestas pèças son vengudas completar de fonses iconografics e d'arts visualas caracterizats per la varietat dels supòrts e lor contengut creatiu.

Al-delà dels sols objectius enciclopedics, que definisson la tendéncia longa de l'estrategia patrimoniala de l'establiment public, d'autres critèris complementaris, mai especifics e pontuals, pòdon èsser decidits en foncion de las orientacions e de las prioritats editorialas.

En 2021, l'establiment public se donèt per prioritat totas las aquisicions possiblas que pòrten suls inventaris toponimics e cartas ancianas, e los manuscrits, fulhets o documents d'autoras.

Per aquò far, **una carta de la Província d'Auvèrnha** de 1715 per **Bernard Jaillot (1673-1739)** e un **Atlàs de Lengadòc** de 1634 per **Christophe Tassin (1600-1660)** rejonguèron las colleccions de cartas ancianas per rendre accessible als publics de pèças particularament significativas de las persisténcias dialectalas dins la localizacion dels espacis e dels luòcs. .

En patrimòni escrit, l'aquisicion de las variacions ineditas dels ***Essais poétiques*** de **Reine Garde (1810-1887),** felibressa e costurièra nimesenca, testimònia de la produccion literària en lenga d'òc, del temps de sa renaissença, entre lo pòble. Aqueste interès per las escrivanas menèt l'establiment public a prene l'iniciativa, dins l'encastre d'una venda a l'enquant publica, per realizar una operacion istorica per son volum, de crompar un lòt pirenenc compausat d'elements d'excepcion que provenon, per màger part, de la bibliotèca de l'erudit paulin **Vastin Lespy (1817-1897)** e dels archius personals de la poetessa bearnesa **Philadelphe de Gerde (1871-1952).**

Dins los 1 000 documents, fulhets, libres, manuscrits e objèctes que compausan l'ensemble, gaireben 600 pèças concernisson l'egeria del Felibritge e revelan una intensa activitat epistolara, preciosa per tornar constituir la circulacion de las idèas e dels escrits en país d'òc de la Santo Estello de Pau (1901) en passar per la creacion del Collègi d'Occitania (1927) fins a l'aurièra de la Segonda Guèrra mondiala. D'un autre costat, fòrça particions musicalas e recuèlhs de cants pirenencs, coma lo

manuscrit de las cançons compausadas per **Fabien de Laborde (1801-1854),** o exemplars rars, coma ***Lou Sant-Evangèli de Jésu-Crist d'après Sant-Marc virat en lengo d'Oc*** **(1888)** del pastor cevenòl Pierre Fesquet (1827-1900), presents dins la bibliotèca, son d'ara endavant servats sul site de la Mediatèca a Besièrs.

Aquesta operacion d'envergadura, sens equivalent per l'establiment public dempuèi mai d'una decennia, es estada menada en concertacion amb d'autras institucions territorialas, notadament los **Archius Departamentals de Nauts Pirenèus e de Pirenèus Atlantics.** Un procediment partenarial al còr de l'activitat patrimoniala del CIRDÒC – Institut occitan de cultura que sa contribucion e sa participacion a d'iniciativas menadas per de tèrces, al cors de l'annada de 2021, se confirmèt e s'espandiguèt al prèst d'òbras que d'unas èran pas jamai sortidas dels magazins.

Per **l'Estiu occitan dels musèus d'Agde,** dins l'encastre de Total Festum, l'establiment public bastiguèt amb lo Musèu Agatenc una exposicion ***Crear bolegar inventar : l'art occitan sort de sa réserve*** que dona a veire, entre autres, e pel primièr còp, de tiratges de fòtos del Gersés **Maurice Roux (1933-2015),** de son mestièr inseminator, lo tablèu ***Annunciata en terra aproxima*** del pintre niçard **Jean-Luc Sauvaigo (1950-),** d'illustracions del poèta provençal **Max-Philippe Delavouët (1920-1990)** o encara l'aficha originala ***Òme d'òc, as dreit a la paraula*** **(1968).** Dins aquesta dralha, lo CIRDÒC – Institut occitan de cultura portèt son expertesa e metèt a disposicion de pèças màgers, amb notadament los primièrs numèros de la revista ***Romania,*** per la realizacion de la presentacion a l'entorn de ***Montpellier et Paris, cités savantes. Pour une histoire comparée de Romania et de la Revue***

des Langues Romanes **als Archius Municipals de Montpelhièr,** en relacion amb **l'Universitat Paul Valéry.** Tanben, l'exposicion ***La lenga de las causas*** del **Musèu Calbet** de Grisòlas es estada consolidada pels apòrts de l'establiment d'òbras eissidas de sos fonses tant coma per un sosten en engenheria pel desvolopament del projècte.
De partenariats menats a se desvolopar amb la consolidacion de l'inventari de las colleccions e la continuacion del catalogatge dins CALAMES[2] del fons del Collègi d'Occitania ric de las correspondéncias entre divèrsas figuras literàrias grandas de lenga d'Òc. En 2021, l'obrador permetèt notadament de tractar los archius personals **d'Achille Mir** (1822-1901, Escalas, Aude), **Valère Bernard** (1860-1936, Marselha) o tanben aqueles de **Louisa Paulin** (1888-1944, Reialmont, Tarn). Una accion patrimoniala de l'establiment public que foguèt reconeguda al cors de l'annada de 2021 per la certificacion **Colleccions d'Excellència** atribuida pel Gropament d'interès scientific (GIS) CollEx-Persée. Aqueste labèl prestigiós, acordat per una jurada e sus dossièr als corpuses o als fonses documentaris que presentan de qualitats remarcablas e unicas, confirma la nauta valor scientifica e la singularitat del CIRDÒC – Institut occitan de cultura dins lo paisatge cultural.

BUDGÈT AQUISICIONS FONS PATRIMONIAL

30731, 34 €

BUDGÈT AQUISICIONS CONTEMPORANÈAS

23 876, 36 €

↖ Thalhièrs pel jove public de descobèrta de las colleccions patrimonialas.

2 - CALAMES : catalòg en linha dels archius e manuscrits de l'ensenhament superior francés.

02

DIVERSIFICAR LOS PUBLICS E MEDIATIZAR L'OFÈRTA CULTURALA

L'installacion del site en Nòva Aquitània al centre vila de Pau e l'equipament de l'Espaci Lecturas e Descobèrtas, luòc ressorsa de 3000 libres e documents, marca una etapa novèla dins lo desplegament de la politica de lectura publica del CIRDÒC - Institut occitan de cultura.

Fòrtas de l'experiéncia aquesida a la **Mediatèca** a Besièrs, las còlas de mediatecaris e mediatecàrias de l'establiment public an bastit en 2021, en relacion amb los difusors e editors professionals, un catalòg de referéncias variadas entre indefugibles de la cultura occitana e proposicions que tractan del patrimòni pirenenc, notadament de las expressions culturalas en Bearn e Gasconha.

Al centre de las missions de l'establiment public, la lectura faguèt l'objècte d'una atencion renovelada amb la produccion de contenguts sonòrs originals e l'emplec de mediacions numericas.

D'eveniments literaris e documentaris que, per lor difusion simultanèa sus las rets socialas, permetèron de faire ausir de tèxtes, classics o contemporanèus, legits per d'autors e d'actors del libre actuals.

Après un primièr ensag a l'escasença de **la Nuèit de la lectura de 2021,** amb **Las paraulas estèlan la nuèit,** l'operacion foguèt tornada editar per la **Setmana de l'egalitat,** en partenariat amb la Region Occitània, dins l'encastre de ***Voses de femnas, voix d'hommes.***

Aquesta sensibilizacion a l'escrit en lenga d'òc **per l'interpretacion e l'editorializacion,** qu'assòcia lo tèxte a la produccion de ressorsas accessiblas, contribuiguèt a la descobèrta pels publics de la diversitat d'estils e de genres granda de l'edicion occitana dins una apròcha a l'encòp viva e sensibla. Un procediment propedeutic tanben a l'origina del cicle de programacion e de talhièrs escolars a l'entorn de l'opèra ***Daphnis et Alcimadure* (1754)** de **Jean-Joseph Cassanéa de Mondonville (1711-1772)** mercé al sosten de la DRAC Occitània dins l'encastre del dispositiu Valorizacion del patrimòni escrit.

Amb son libret redigit en occitan e servat sul site de la **Mediatèca a Besièrs,** aquesta pèça del repertòri musical francés del sègle XVIII donèt luòc a una retransmission, dins las condicions del

dirècte d'una conferéncia musicala al Teatre de Besièrs, per **l'Orquèstra de las Passions de Montalban,** revelèron tant las qualitats ritmicas de la lenga coma la virtuositat de la composicion.

La realizacion d'un documentari per las còlas **d'ÒCtele,** d'una exposicion e d'un **libret pedagogic** dedicat, venguèron puèi completar las proposicions educativas e transversalas concebudas per l'establiment public a l'escala de l'interregionalitat.

D'accions en direccion del public escolar que s'inscrivon dins una programacion qu'acòrda a las òbras creativas e patrimonialas occitanas una plaça privilegiada. E en ligam amb son catalòg general e l'actualitat culturala, que ne rendon compte la publicacion del semestral ***Tè!*** e la rubrica la **FaBrica** del portal Occitanica, l'establiment public organizèt d'iniciativas que facilitèron l'encontre entre autors, artistas e joves publics. Foguèt notadament lo cas amb lo **Prèmi literari Calandreta 2021** que permetèt a mantuna centena d'escolan de seleccionar los obratges que mai lor avián agradat e d'escambiar (a distància, per aquesta edicion renduda excepcionala pel contèxt sanitari) amb los autors laureats.

Dins aqueste esperit d'obertura e d'acuèlh ont los documents textuals, sonòrs o visuals constituisson la pèira angulara de la politica d'alargament dels publics, lo CIRDÒC – Institut occitan de cultura s'associèt amb la realizatritz Laurence Kirsch e lo **Centre d'Acuèlh dels Demandaires d'Asil** de Besièrs per de talhièrs **Passaires d'imatges** amb lo sosten de la DRAC – Occitània.

↙ Sèrgi Mauhourat e Tomàs Baudouin, Contes de Nadau.

LAS PARAULAS ESTÈLAN LA NUÈIT 2021

La mesa en plaça d'una operacion numerica per l'edicion de 2021 de la Nuèit de la lectura foguèt l'escasença d'acampar a l'entorn de qualques unas de las grandas figuras de la literatura occitana – que sos retraits venián de rejónher las faciadas de la Mediatèca – autors e autoras, lectors e lectoras, e tanben un public nombrós per un viatge immobil rendut possible pel mejan de las rets socialas. Los fichièrs audiò realizats a l'escasença d'aquesta serada unica, per màger part an rejonh las « laissas » d'Occitanica. En efèit, los contenguts àudios respondon a una demanda tant dels publics en situacion d'aprendissatge de la lenga coma dels locutors naturals gormands de literatura.

↗ Olivier Feraud, los instruments del temps dels trobadors.

Un convit, per aqueles joves publics, a descobrir lor environament jos un jorn novèl a partir dels filmes de **Michel Cans,** enriquits dels testimoniatges de l'autor e universitari (e mainatge del Besierés) **Florian Vernet.**

Pel jòc, los escambis e la recreacion, Laurence Kirsch e sos joves documentaristas en èrba tornèron donar vida a aqueste fons ric de 154 filmes documentaris que contan la vida vidanta dins lo besierenc dins las annadas 1950-1960.

Reconegut per la qualitat de sos supòrts e son expertesa pedagogica, l'establiment public participèt tanben a divèrses dispositius menats per las acadèmias de Bordèu, Tolosa e Montpelhièr, amb la produccion de materials per **La setmana de las lengas,** la participacion a la **jurada PEC CO**[3] e la mesa en òbra de 4 projèctes d'EAC[4] en region Nòva Aquitània. Lo CIRDÒC – Institut occitan de cultura confirma aital sa mission de sosten al près dels ensenhaires e establiments, al delà de las solas classas o còlas occitanofònas.

Aqueste esfòrç en direccion dels publics e usatges novèls s'illustrèt per la participacion a d'eveniments festius e culturals amb de coproduccions, mesas a disposicion de contenguts, conselhs e sostens scientifics. Aital l'establiment public collaborèt a l'exposicion ***Atau qu'èm (e qu'ei atau!)*** dins l'encastre del festenal **Hestiv'OC,** en portar lo saber-far e l'expertesa de l'Etnopòle occitan en matèria de valorizacion de l'oralitat e del patrimòni de las comunautats.

Las Jornadas Europèas del Patrimòni de 2021, amb la tematica **Caminar, Navigar, Escambiar** permetèron, de lor costat, de consolidar las proposicions transversalas dels dos sites de l'establiment en alternar talhièrs obèrts e escenografia multisupòrts per tal de melhor comprene las circulacions e escambis culturals transpirenencs e mediterranèus del temps dels trobadors. Las conferéncias « de pòcha » difusadas a aquesta escasença, notadament las de l'escrivan **Alem Surre-Garcia** e del lingüista **Maurice Romieu,** foguèron pensadas per assabentar los visitaires, quines que sián lors prerequerits lingüistics o istorics, en tot crear una ressorsa perenna, consultabla liurament.

E, per tancar l'annada, l'establiment public organizèt son tradicional Nadalet dins los locals novèls de son **Espaci Lecturas e Descobèrtas de Pau.** Una tantossada **Contes de Nadau** que presentèt als joves escolans de la Calandreta paulina l'espectacle del contaire **Sèrgi Mauhourat** e del musician **Tomàs Baudoin.** Difusat en dirècte en partenariat amb ÒCTele e lo sosten de La Ciutat, l'eveniment s'inscriguèt plenament dins l'orientacion del CIRDÒC – Institut occitan de cultura de promòure **una cultura occitana per totes** que valorize los imaginaris e las practicas popularas dels países d'òc dins un **apròchi intercultural.**

3 - Projèctes Educatius e Culturals en Catalan e/o Occitan.
4 - Educacion artistica e culturala.

UN EBOOK MUSICAL INTERACTIU EN OCCITAN ? ES TROP COOL.

Dins l'encastre d'un PEC CO, de liceans (Licèu Foch) e de mairalas (escòlas Paraire e Montel) de Rodés imaginèron e donèron vida a las aventuras del Malmaridat e de son amic lo lop deprimit. De peripecias mesas en musica per Humpty Dumpty e illustradas amb leugieretat per Gauthier Couffin, ensenhaire a l'origina del projècte. Las còlas del CIRDÒC – Institut occitan de cultura creèron un libre numeric, musical e interactiu a partir d'aquesta collaboracion magistrala e plena de bona umor que provòca l'afogament (amb mai de 1200 lecturas en 6 meses) sus la Maleta d'Occitanica : https://occitanica.eu/items/show/56141

03

ACOMPANHAR LA CREACION ORIGINALA E LAS ARTS

Dempuèi la definicion en 2020 d'una carta d'acuèlh de las residéncias artisticas, lo CIRDÒC - Institut occitan de cultura a desvolopat un programa especific de sosten a la creacion per la mesa a disposicion de sos locals, de mejans umans e documentaris.

En venir **luòc de cultura** l'establiment public participa al renovèlament de las iniciativas creativas e contribuís, dins la mesura de sas possibilitats, a securizar l'emergéncia de proposicions d'artistas novèlas. En 2021, lo dispositiu prenguèt una envergadura novèla amb l'introduccion de **residéncias tematicas,** a costat d'aquelas ditas liuras, qu'aital aumentèt lo volum de projèctes aculhits al cors d'una annada. Totjorn en ligam amb lo supòrt **patrimonial e los mèdias actuals,** s'agiguèt de suscitar l'interès per de formas e de subjèctes pauc abordats o que benefícian d'una exposicion mendre e, s'aquò ne vira, de rendre possiblas de cooperacions ineditas.

A aquesta fin, l'establiment public a volgut privilegiar, per sa primièra edicion tematica, las arts visualas e plasticas. Coma lo trabalh sul trait, l'imatge e la matèria presenta de caracteristicas pròprias[5], e que las **celebracions del cinquantenari de la luta sul planastèl del Larzac** dona un encastre a la valorizacion d'un fons d'afichas servat sul site de la Mediatèca, d'artistas foguèron convidats a n'interpretar o tornar interpretar l'efervescéncia picturala, segon lor sensibilitat e causida esteticas actualas.

La seleccion de **Joan Carles Codèrc e Robin Chouleur** permetèt, al moment de lor setmana de residéncia respectiva, d'explorar l'ample de l'inspiracion militanta e de las matrices graficas de l'epòca e de faire nàisser de pèças originalas, a l'encòp etapa d'un camin creatiu e manifestacion d'una **recèrca plastica** menada a conéisser de desvolopaments novèls.

L'atencion a la memòria de las comunautats localas coma font de transmission e d'inspiracion donèt luòc a una **residéncia documentària** portada per **l'Etnopòle occitan,** en partenariat amb lo cinema lo Méliès de Pau e lo MUCEM de Marselha, dins l'encastre **del seminari annadièr en etnomusicologia de França.** D'escambis d'una valor granda sul collectatge entre musicians e interprèts confirmats coma son **Manu**

Théron, Romain Baudouin e Ernest Bergez àlias Sourdure permetèron d'aprigondir lo ligam entre practicas popularas e lors variacions contemporanèas en tot obrir de perspectivas creativas novèlas.

Una ressonància que l'establiment public desira aprigondir amb d'aitant mai de determinacion que la question de **l'oralitat** es d'ara endavant inscrita al còr de las politicas culturalas regionalas.

Dins son format liure, l'acuèlh d'artistas sul site de la Mediatèca foguèt marcat per la plaça acordada a l'espectacle viu o las formas conceptualas. Foguèt lo cas amb lo projècte ***D'Ici Dense*** de l'antropològa **Anaïs Vaillant** e del musician breton **Gurvant Le Gac.** Una reflexion sul desraigament, lo nomadisme e la despossession qu'interròga l'en dejós de la colonizacion interiora[6]. Coma aquesta dimension critica es pas absenta de son istòria e de sas missions, lo CIRDÒC – Institut occitan de cultura contunha d'èsser aqueste espaci ont se pòt bastir, per las arts, una deminoracion culturala e lingüistica. Un questionament present dins la conferéncia teatrala ***Molière face Sud*** de la **Fabrique sauvage** amb l'evocacion de l'itinerança de **Jean-Baptiste Poquelin (1622-1673)** dins lo Miègjorn, de l'influéncia del borlesc e del teatre de carrièra dins la genèsi de son art. Una plaça dels países d'Òc que se resumís pas al personatge de **Lucette** dins la pèça ***Monsieur de Pourceaugnac (1669)*** e que rend compte de l'apòrt singular de las expressions artisticas autoctònas dins la fabricacion d'un estil reivindicat coma nacional. Aquesta residéncia, apariada a una exposicion coprodusida per l'establiment public, inaugurèt l'engatjament del CIRDÒC - Institut occitan de cultura dins las iniciativas de commemoracion dels **400 ans de la naissença de Molière.** En mai, la situacion particulara del teatre en lenga d'Òc serà l'objècte d'autras programacions en 2022. Las residéncias artisticas permeton tanben de cooperacions entre artistas, l'emergéncia de collaboracions o de collectius efemèrs a l'entorn d'una idèa e d'afinitats esteticas. Aital, l'annada de 2021 foguèt marcada pel projècte ***Sorn*** **(Rodin Kaufmann, Iris Kaufmann, Erwan Billon, Denis Sampieri, Sébastien Spessa)** sostengut pel collectiu FeM e concebut a partir del repertòri collectat per **Damase Arbaud (1814-1876)** en Nauta Provença a la fin del sègle XIX. Dins un registre experimental e exploratòri, los musicians s'estaquèron a tornar interpretar l'imaginari provençal per restituir la tension e la poténcia de las passions convocadas.

Juliette Minvielle, Sophie Cavez e Baltazar Montanaro, de lor costat, metèron en lum amb lor creacion ***Saraï,*** las escrituras femeninas en lenga d'òc ; un subjècte al còr de la politica d'aquisicion de 2021 de l'establiment public. Son los tèxtes de la poetessa **Aurélia Lassaque,** completats per de documents eissits dels fonses del CIRDÒC - Institut occitan de cultura, que serviguèron de supòrt a aqueste encontre entre percussions, violons e voses, Gasconha e Provença, per abordar la feminitat d'un biais fòrça contemporanèu, desliurat dels fantasmas masculins.

VADE-MECUM

Mandadís a 700 mediatècas e bibliotècas.

5 RESIDÉNCIAS D'ARTISTAS

Aculhidas dins l'annada : musica, arts plasticas, teatre…

12 EVENIMENTS

Organizats sus plaça. Participacion a 12 festenals e eveniments en defòra dins l'encastre de partenariats.

VADE-MECUM : CREAR UN FONS OCCITAN EN BIBLIOTÈCA

Dins l'encastre de sas accions de sosten als professionals, l'establiment public preparèt en 2021 un supòrt novèl per tal de facilitar lo trabalh de reperatge e d'aquisicion dels professionals de la lectura publica. Aqueste vade-mecum propausa de ressorsas variadas per crear (o completar) un fons documentari dedicat a la lenga e a la cultura occitanas. Una seleccion pas exaustiva que vòl valorizar la diversitat de l'expression occitana e poirà èsser adaptada al près de nòstres bibliotecaris e de nòstras bibliotecàrias.

↖ Joan Carles Codèrc, residéncia l'ARTzac.

5 - Joan Larzac, "Mila ans d'art occitan", Occitania nòva, n° 18, julg de 1975, pp. 14-19; Renat Nelli, "3 questions a …" Occitania nòva, n°19, febrièr de 1976, pp.17-18..
6 - Lafont Robert, Décoloniser en France, Paris, Gallimard, 1971.

04

SOSTIÉNER LAS INICIATIVAS DE RECÈRCA E DE FORMACION EN LO MAINE OCCITAN

Las relacions dab los mondes academics e de la recèrca que son au còr de la politica scientifica de l'establiment public. Comptant mei de 150 000 òbras e documents de l'Atge Miejancèr dinc a uei lo dia, las colleccions deu CIRDÒC – Institut occitan de cultura que constitueishen ua ressorça de compte har peus cercaires e ensenhaires qui desiran documentar los lors tribalhs e supòrts de cors.

Arcuelhuts aus endrets de l'establiment public qui a un espaci dedicat, que profieitan d'un accès **dirècte aus contienguts** deus magazins de conservacion aprestats abans ; un acompanhament individualizat e sus mesura que vienen assolidar encastres **de cooperacion estructurants** dab institucions de l'ensenhament superior, de l'Educacion nacionau e d'associacions especializadas.

En 2021, lo partenariat hèit dab lo **Centre de Recèrca Bretona e Celtica de l'Universitat de Bretanha Oèst** e **l'Universitat Paul Valéry,** dens l'encastre deu projècte REBELLE[7], peu hialat CollEx-Persée[8], que balhè lòc au **dia d'estudis *Duas figuras deu militantisme a favor de l'ensenhament de las lengas regionaus : Armand Keravel (1910-1999) e Robèrt Lafont (1923-2009).*** Qu'estón tanben tractadas las 436 correspondéncias escambiadas enter aquestas duas personalitats emblematicas, qui concerneishen màgerment la reconeishença de las **lengas de França,** la coordinacion enter movements bretons e occitans e los trebucs relatius aus lors demieis militants. Tad aquera collaboracion scientifica l'establiment public que sollicitè mei que mei los fons **Lafont e Lagarda (1920-1992) guardats** sus site de la Mediatèca tà'n har l'inventari e **la numerizacion** (haut o baish 100 pèças en 2021).

Aquera question de la diversitat lingüistica e de la sauvaguarda de las lengas autoctònas que hasó badonc l'objècte d'ua hèita especifica ***Lenga e territòri, hestegem las lengas*** organizada au parat deu cincau collòqui internacionau lenga e territòri, devath la coordinacion scientifica de l'Universitat Paul Valéry e de l'Universitat Laurentienne (Canadà).

E, au moment de la jornada suu site de Besièrs, los participants qu'estón assabentats deu riquèr de la cultura occitana dab la presentacion d'ua mustra patrimoniau efemèra, completada per ua proposicion artistica eclectica ***(Sors les Mains d'Tes poches ; Cine-Concèrt Chronos).***

7 - La Republica locau de las letras. Analisi deu foncionar deu jòc literari en Bretanha [1946-1977].
8 - Hialat nacionau de cooperacion enter bibliotècas de recèrca.

Atau, l'establiment public qu'assolidè lo son ròtle de sostien a las iniciativas sapientas d'endom, autant en mestior de programacion com de valorizacion culturau.

La formacion deus estudiants que demora totun un subjècte d'atencion particulara deu CIRDÒC - Institut occitan de cultura, que sia per **l'arcuelh d'estagiaris de master** (3 en 2021), l'organizacion de talhèrs tematics o la contribucion a un caminament diplomant.

Dab los dias dedicats au **patrimòni culturau immateriau** e l'escòla internacionau d'ivèrn UNITA, animats per **l'Etnopòle,** l'establiment public que podó enriquir, de la soa experiéncia e de la soa expertisa, los ensenhaments dats a **l'Universitat de Pau e deus País de l'Ador** com dens d'autas universitats. Las tiengudas de 2021, consacradas respectivament a las operacions d'inventari deu PCI en lo maine occitan e a las soas fòrmas d'expression en País de Bearn, qu'amassèn los màgers especialistas nacionaus e internacionaus (Unesco, Ministèri de la cultura, expèrts...) deu maine e que portè **aspèctes professionaus** atenduts peus publics.

Aqueras divèrsas collaboracions enter l'establiment public e las universitats que bremban los ligams organics qu'entertienen los mestièrs de la documentacion e deu patrimòni dab la recèrca, que sia activa, creativa o professionalizanta. Çò qu'illustra l'escaduda deu **collòqui internacionau *Relire Boudou,*** a l'iniciativa de **l'Universitat Tolosa Joan Jaurés,** dab un format sancèr sollicitant engenheria culturau (espectacle deus **Boudoumen**), expertisa patrimoniau (fons **Boudou** 1920-1975) e mediacion (mustra *Contes del Drac* de **Didier Mir**).

↖ Maurici Romieu, lo manuscrit de l'Elucidari, Jornadas Europèas deu Patrimòni.

Tot parièr com lo dia d'estudis ***Cançon contemporanèa e lengas minorizadas*** organizat per **Ais-Marselha Universitat** qui permetó d'articular las competéncias de l'establiment public en mestior de creacion actuau e de presentar lo ròtle de l'instititucion au desvolopament de projèctes de cooperation.

D'ua faiçon mei pontuau, lo CIRDÒC - Institut occitan de cultura qu'ei tanben aperat a arcuélher hèitas academicas transversaus au maine occitan com au moment deu seminari ***A l'esprava de l'extra-ordinari deu confinament, çò qui's ditz d'un ordinari deu noste tribalh ? E çò qui deviengó la vita cooperativa, a l'esprava deu confinament ?*** a l'iniciativa deu laboratòri Experice de **l'Universitat París 8 e d'APRENE,** establiment d'ensenhament superior occitan.

LO DCL, QU'ES AQUÒ ?

Mei de 150 personas que seguín lo webinaire *Lo DCL, qu'es aquò ?*, organizat sus Facebook Live peu departament Cooperacion educativa deu CIRDÒC - Institut occitan de cultura, dab la participacion deu rectorat de Montpelhièr e de l'OPLO. Un webinaire qui avè com tòca de miélher har vàler lo Diplòma de Competéncia en Lenga occitana, certificacion dada per l'Educacion nacionau segon lo Cadre Europèu Comun de Referéncia tà las lengas (CECRL), mes tanben a balhar los apèrs documentaris tà'u aprestar. Tòca escaduda : 2021 que conegoi lo recòrd absolut de las inscripcions e deus diplomats au DCL occitan (hont : OPLO).

SEMINARI GARAE

Lo Seminari annau en etnomusicologia de França organizat per l'Etnopòle qu'entinoè en 2021 un cicle de recèrca suus folcloristas, prumèr en començant dab la figura deu gran folclorista deus Pirenèus e deus país d'òc Jean Poueigh ; lo parat de miélher conéisher la personalitat de'u qui estó, en medish temps, compositor e critic musicau de nautat. Aquera tematica qu'ei l'objècte d'ua collaboracion dab lo Seminari de Sylvie Douche a Paris-Sorbonne dedicat a la musica deus sègles XIX^{au} e XX^{au}, qui mescla recèrca musicologica e hèitas musicaus. Aquera dinamica que permetó ua collaboracion au moment deus dias d'estudis organizats sus tematicas connèxas per l'Etnopòle GARAE : *Escòla e Folclòre* organizat per François Gasnault e Sylvie Sagnes ; *Etnològues indigènas* organizat per Sylvie Sagnes e Yan Lespoux ; mei qu'aquò qu'au collòqui internacionau *Chanter sur l'air de…* de Paris Sorbonne.

↗ Rodín Kaufmann, trabalh de preparacion als talhièrs escolars dins los magazins de conservacion de la Mediatèca Occitana.

→ Daphnis et Alcimadure per l'Orchestre des Passions de Montalban al Teatre de Besièrs.

9 - Culturas e Lenga animadas uèi.

Que brembè atau que los sites de l'establiment public qu'an tanben com tòca d'estar lòcs on s'interrògan los grans problèmas contemporanèus, en ua perspectiva critica e seriosa.

Per çò deus publics escolars, lo CIRDÒC - Institut occitan de cultura que persegueish l'enriquiment deus sons dispositius e ressorças hicadas a disposicion deus establiments escolars, deus ensenhaires e mei amplament deus demieis de la joenessa o de l'educacion populara.

Dab **La CLAU[9],** l'establiment public que perpausa d'ara enlà un **montader d'animacion caminaire** qui presenta, dab supòrts moduladers, ua iniciacion ludica e participativa a la cultura occitana. E, en relacion dab la soa programacion culturau, classas d'escolans que son regularament recebudas tà descobrir, dab los lors professors, las mustras o cicles tematics com s'escadó au moment de **las Jornadas Europèas deu Patrimòni** dab los talhèrs de canta animats per **Pascal Caumont.**

Las residéncias d'artistas que son eras tanben autant de temps d'encontres e d'escambis enter los creators d'expression occitana e los escolans.

D'ua faiçon experimentau, los talhèrs de ***practicas de poesia viventas a l'escòla*** dab l'artista **Rodin Kaufmann que permetón** a escolans de Losera (escòla e collègi de Vilafòrt), de Nimes (Calandreta Aimat Serre), au punt de vista de la creacion, de compréner per la practica e l'escambi, ua mestior a prumèra vista exigenta, enter supòrts imprevists e emplec de mèdias familiars.

Ua experiéncia portadora de sens pròcha de çò de miat dab los collegians de la **Vath verda de Vauverd, Kraft e Aubrac a Besièrs** au moment de las operacions de mediacion musicau a l'entorn de **l'opera *Daphnis et Alcimadure,*** portadas conjuntament dab l'Orquèstra de las Passions de Montauban.

Ua afranquida qui retrobam tanben en los aperets de projèctes EAC aviats auprès deus establiments escolars de **l'Academia de Bordèu.**

05

SOSTÉNER LAS ESTRATEGIAS TERRITORIALAS DELS ACTORS ECONOMICS E SOCIALS

Mercé a sas missions d'engenheria culturala, l'establiment public collabòra amb las collectivitats e institucions dels territòris a l'entorn de la coneissença e de la mesa en valor del patrimòni cultural occitan caracteristic de lors sites e environas. L'espèra dels publics en matèria de saber-far, practicas ritualas, coneissenças toponimicas de proximitat, suscita fòrça proposicions e engatja l'establiment public dins un desplegament de son ofèrta de servicis.

De l'òrdre del conselh o de l'apòrt de contenguts, aquesta ofèrta s'articula amb las accions menadas pels partenaris, en complementaritat dels **actors dels terrens** o dels malhums mobilizats.

Es aital qu'en 2021, fòrt de sas competéncias e de son experiéncia mediatecària, lo CIRDÒC – Institut occitan de cultura a renovelat son sosten a la creacion d'una bibliotèca associativa **Pierre Pessemesse (1931-2018)** dins **Leberon** en Provença. Lo sosten dins los domenis de l'inventari, del catalogatge e de l'archivatge permetèt de dotar **l'Albèrga dels Seguins** d'un vertadièr centre de ressorsas dins un site natural d'excepcion. Aquestas cooperacions territorialas sus de foncions mestièrs menan tanben l'establiment public a aculhir de professionals de la documentacion dins lor preparacion d'eveniments patrimonials coma la **Mediatèca de Milhau** a l'entorn de la celebracion de las lutas sul planastèl del Larzac o, puslèu dins un esperit de descobèrta, amb los professionals del libre acampats per l'iniciativa **Cyclobibli'Oc,** en partenariat amb **l'ABF**[10] e **Occitània Libre e Lectura.**

Mai dirèctament, e a l'iniciativa de l'establiment public, la jornada professionala ***La cultura populara occitana : un espleit preciós pels Conservatòris de musica,*** en collaboracion amb lo **Conservatòri d'Aglomeracion Besièrs-Mediterranèa,** permetèt de sensibilizar los ensenhaires dels departaments de teatre e de musica a las formas de transmission pas academicas, en ligam amb lo repertòri tradicional o la varietat de las expressions autoctònas. Es aital que l'autor, compositor, interprèt **Laurent Cavalié (Du Bartàs, la Mal Coiffée)** e lo meteire en scèna, antropològ, **Christophe Rulhes (GdRA)** poguèron presentar lors trabalhs de collectatge e de recèrca ont **la votz, los còsses, son pas dissociats de lors condicions de produccion** e d'espandiment, jos de **formas brutas e poeticas, ancoradas e universalas.**

Aquesta atencion als publics professionals es a l'origina del procediment del CIRDÒC - Institut occitan de cultura, començat en 2020 e contunhat en 2021, en cooperacion amb lo **Congrès Permanent de la Lenga Occitana e l'Ofici Public de la Lenga Occitana,** per bastir un cicle modulable de formacions que presenten la lenga e la cultura occitanas pels agents, elegits,

10 - Associacion dels Bibliotecaris de França

personals de las collectivitats e institucions dels territòris que se voldrián dotar d'un **sòcle comun** sul subjècte. Al delà de la dimension teorica, s'agís de metre a disposicion d'espleits, de sabers, de ressorsas e de documents adaptats per tal de consolidar lo sentiment d'apertenença e de valorizar al près dels usatgièrs las riquesas localas dins lors **aspèctes toristics o economics.** Foguèt notadament lo cas en 2021 amb lo **Pargue natural regional d'Aubrac (PNR)** que, fòrt de 64 comunas repartidas entre Losera, Avairon e Cantal, a volgut inclure d'elements de lenga e de cultura del país dins son projècte cultural.

Per aquò, l'establiment public a liurat **una brocadura de mediacion** sus l'estivatge, ***La montada de las vacas,*** realizada gràcias al sosten dels actors locals. Aqueste libret, que met en exèrg los elements remarcables del patrimòni cultural immaterial del Pargue, es estat concebut coma un **espleit de desvolopament al servici de las comunautats.** Es la primièra fita d'una **cooperacion multinivèls** (PNR, comunas, associacions, publics) menada a conéisser de perlongaments novèls en 2022 amb una jornada d'encontre dels actors culturals, completada per un rendètz-vos professional destinat a las còlas administrativas e associacions qu'òbran per la promocion del planastèl. L'estagi de pre-collectatge coordinat per l'establiment public al cors de l'annada de 2021 e l'acompanhament d'una **doctoranta en sociolingüistica suls toponims e luòcs d'Aubrac (Caroline Calvet, Laboratòri Dipralang, Universitat Paul-Valéry Montpelhièr III e finançada per la Region Occitània)** obrís de perspectivas novèlas, i comprés de replicacions del format al près de partenaris similars e a l'escala de l'interregionalitat.

Mai pontualament lo CIRDÒC – Institut occitan de cultura pòrta de solucions dins los domenis de la programacion jos la forma de coproduccion o de partatge de bonas practicas per tal de rendre la creacion occitana accessibla dins de luòcs de cultura a vocacion mai generalista. Aquesta mena d'accion en defòra donèt luòc, notadament, en 2021 a la conferéncia borlesca ***Martror, Fais-moi peur*** a **l'Ostal de barri** Georges Brassens de Besièrs amb la **Companhiá del Teatre de las Originas.** Un moment de partatge, d'encontre e d'escambis culturals a partir de legendas e de rituals festius ancians a l'entorn de la mòrt, que se retròban dins plan de societats. L'accion culturala suls territòris passa aital per la promocion de las arts vivas sus d'escènas inesperadas per de performanças e d'espectacles en lenga d'Òc.

Una programacion deslocalizada menada a estructurar un malhum d'institucions o d'espacis que pòrtan una visibilitat mai granda a la produccion culturala actuala. Aital, es en collaboracion amb lo **Teatre Saint-Louis de Pau** que l'establiment public poguèt assegurar la promocion al près de publics novèls de la creacion experimentala del compositor **Vincent Trollet** e del coregraf **Vahram Zaryan, *Oblique Cycle 2 – Trouble Langage*** qu'intègra de poèmas e de cants occitans populars dins una exploracion escenica entre circ novèl e teatre musical. La residéncia documentària a **l'Etnopòle** aviá permés, al prealable, als artistas de complir lor coneissença sul patrimòni literari e musical occitan.

Es dins un meteis objectiu d'alargament dels publics que lo CIRDÒC – Institut occitan de cultura bastiguèt amb la **Scèna de Bayssan (site del Departament d'Erau)** un eveniment qu'interpretava las costumas de Nadal en Lengadòc e en Provença en sollicitar la participacion d'artistas tant divèrses coma **Malika Verlaguet,** contaira, **Trio Nadalenca,** cants, **Bruno Cécillon e Jean Claude Forêt,** teatre, **l'Escòla de bodega,** musica, **Saga Nadal,** parada o encara **Mirelha Braç** per de talhièrs de cosina. Un metòde e de modalitats que se rapròchan de la contribucion a l'edicion de 2021 de **l'Estivada de Rodés,** festenal interregional de las culturas occitanas. Aquesta contribucion presentava d'aspèctes de lectura publica mai marcats amb **los aperitius literaris** realizats en ligam amb los autors e los editors en lenga d'Òc. Dins totes los cases, es segur que l'establiment public concep lo desplegament de sas missions, en proximitat coma a l'escala de l'interregionalitat, per l'extension de sas relacions partenarialas e la consolidacion de relaisses per un dialòg renfortit amb las collectivitats e d'actors culturals tèrces.

MARTROR

De la fèsta de Qing Ming en China, en passant pel *Día de los Muertos* al Mexic e plan segur Martror en Occitània, quinas son las manifestacions e los personatges que pòblan las fèstas dels mòrts ? A l'escasença de la Totsants de 2021, lo Teatre de las Originas reunissiá un public nombrós dins lo barri de l'Irantgièr a Besièrs a l'entorn d'un dels grands moments del calendari tradicional occitan. Un temps de descobèrta e de fèsta portat gràcias al partenariat nosat entre lo CIRDÒC – Institut occitan de cultura e l'Ostal del barri Georges Brassens per tal de propausar a lors publics respectius una programacion artistica e culturala comuna.

06 DESVOLOPAR LAS COOPERACIONS INTERNACIONALAS

Dempuèi lo depaus de la candidatura multinacionala portada per Andòrra, Espanha e França en 2015 per l'inscripcion al patrimòni immaterial de l'umanitat de las fèstas del fuòc del solstici d'estiu dins Pirenèus e son classament per l'UNÈSCO, l'establiment public s'es associat a las accions de recèrca e de valorizacion d'aquesta practica rituala.

Un engatjament inscrit dins l'encastre del **programa europèu InterReg POCTEFA e del projècte PROMETHEUS,** en collaboracion amb tres universitats **(Universitat de Lhèida, Universitat de Barcelona, Universitat de Perpinhan Via Domitia)** e de mantuna administracion publica **(Generalitat de Catalonha, Govèrn d'Andòrra, Conselh Generau d'Aran e la Diputació de Lhèida)** amb per objectiu la produccion de supòrts de **mediacion innovants** en sosten a las accions de las associacions e entrepresas culturalas dels territòris concernits.

L'organizacion d'una jornada a **Sauvatèrra de Comenge,** que recampèt elegits e benevòls, foguèt l'escasença pel CIRDÒC – Institut occitan de cultura d'una primièra presentacion dels espleits desvolopats al près de las comunautats d'actors (en partenariat notadament amb **l'associacion de prefiguracion PNR Comenge - Varossa - Pirenèus, Eth Ostau Comengés, l'Ecomusèu Cagire - Pirenèus, l'Universitat Pau País de l'Ador…).**

Una restitucion publica qu'obriguèt la campanha de captacion d'imatges de l'estiu de 2021 dins mantuna comuna que celèbran **lo brandon de Sant Joan :** Anlar (65), Banhèras de Luishon (31), Bertren (65), Vedins e Garraus (31), Esbarèish (65), Estenòs (31), Guaus de Luishon (31), Isaort (65), Jusèth d'Aisaut (31), Luishon Superbanhèras (31), Òu (31), Sent Bertran de Comenge (31) e Sarp (65). L'operacion de collècta s'articulèt a la finalizacion del **webdocumentari,** realizat en partenariat amb l'Universitat de Perpinhan Via Domitia, amb lo recuèlh de testimoniatges e d'iniciativas que pòrtan notadament sus la celebracion e la transmission de la practica.

L'ensemble de las accions desvolopadas pels partenaris del projècte, a l'escala de la realitat transfrontalièra, donèron luòc a un **simpòsi internacional** a Bagà **(Catalonha)** del 27 al 29 d'octobre de 2021 amb d'escambis entre representants **occitans, andorrans, aragoneses e catalans** que confirmèt l'interès de la constitucion d'un malhum alargat

d'estudis e d'experiéncias e que prenguèt acte de las evolucions del projècte sus l'ensemble dels territòris. Un eveniment seguit per l'acamp del comitat de pilotatge a Vielha e aculhit pel Conselh Generau d'Aran e que menarà notadament a la concepcion d'una **formacion universitària transfrontalièra** que portarà sul patrimòni immaterial dins Pirenèus.

La realizacion d'un musèu virtual que metrà a disposicion dels publics d'experiéncias immersivas, de tutorials numerics, una cartografia evolutiva, amb de possibilitats d'enriquiment pels protagonistas, marcarà un autre temps fòrt del programa e la **continuitat de la cooperacion per l'establiment public** al delà del tèrme del programa europèu.

Autra accion sostenguda per l'Union Europèa (InterReg SUDOE), **lo projècte LIVHES** que mobiliza, amb l'establiment public, **9 territòris :** Pòl Metropolitan País de Bearn, Diputación Provincial de Teròl, Diputación de Burgos, Fondacion Institut Catalan de Recèrca en Patrimòni Cultural, Municipi de Barcelos, Universitat Publica de Navarra, Comunautat de comunas Pirenèus Naut Garonencs, Agropament Europèu de cooperacion territorial Do Rio Minho, a l'entorn de **las bonas practicas** en matèria de valorizacion del patrimòni immaterial.

A l'escasença d'un primièr encontre internacional al mes de novembre de 2021 **"La cultura immateriala coma element de desvolopament local. Lo PCI del flume Minho transfrontalièr",** los diferents partenaris poguèron faire estat de l'avançada de las discussions dins los diferents grops de trabalh e beneficiar del retorn d'experiéncia de la collectivitat organizatora.

Dins aqueste encastre, lo CIRDÒC – Institut occitan de cultura menèt las operacions que pòrtan sus la constitucion d'una metodologia comuna **per tal de reculhir las problematicas encontradas pels territòris partenaris,** e d'identificar los domenis **d'innovacion en matèria de valorizacion e de transmission culturala.** Après, l'establiment public se deurà encargar de propausar **una carta de las solucions operacionalas** e mobilizablas sus l'ensemble dels territòris concernits e, en relacion amb lo **País de Bearn,** d'organizar lo collòqui internacional de barradura en 2023. L'evolucion d'aqueste programa confirma lo ròtle pilòt del Centre dins lo domeni del PCI e la reconeissença de la qualitat de son expertesa, en ligam amb l'activitat de son Etnopòle e de son programa cultural e scientific, al nivèl internacional.

En 2021, dins un registre que relèva mai del sosten a la difusion, e totjorn dins un procediment de cooperacion transfrontalièra, lo CIRDÒC – Institut occitan de cultura organizèt una serada a l'entorn del filme ***Bogre, la grande eresia europea*** de **Fredo Valla,** en preséncia del realizator e en collaboracion amb la Chambra d'Òc (associacion de valorizacion de la cultura occitana dins las valadas alpencas d'Itàlia). Après aver contribuit per l'apòrt de contenguts documentaris, son testimoniatge e son sosten institucional a la constitucion de la matèria cinematografica, l'establiment public s'assegurèt de donar la melhora visibilitat, **a l'escasença del mes del filme documentari,** a aquesta fresca istorica e europèa unica e audaciosa sul fenomèn del bogomilisme, o catharisme. Lo panèl de las personas e institucions mobilizadas pel filmatge obrisson de pistas novèlas de cooperacion continentala disponiblas per aculhir d'eveniments de valorizacion de la cultura occitana.

SUBVENCION PROJÈCTE PROMETHEUS

Fèsta del fuòc dels Solsticis dins Pirenèus [InterReg POCTEFA], pel periòde genièr de 2020 - mai de 2022.

150 578, 00 €

SUBVENCION PROJÈCTE LIVHES

Living heritage for sustainable development [InterReg SUDOE], pel periòde genièr de 2021 - abril de 2023.

75 000, 00 €

07

INVENTORIAR E DIFUSAR LAS RESSORÇAS DEU PATRIMÒNI CULTURAU IMMATERIAU

Dens las annadas 2000, Laurent Cavalié que corró lo departament de l'Auda, dab un enregistraire, en demandant aus sons poblants d'interpretar los lors ancians soviers de cançons. Aqueths encontres que permetón de har un prumèr estat deus lòcs de la memòria cantada deus país audecs e la constitucion d'un corpús de 600 pèças au còr d'un patrimòni orau collectiu.

Sostiengut per Arts vivants 11, lo PNR de la Narbonesa, lo Conselh Departementau e la Region Occitania, lo projècte qu'estó acompanhat e valorizat peu CIRDÒC - Institut occitan de cultura suu portau **Occitanica dab la creacion d'ua pagina dedicada,** titolada ***Lo Bramàs*** e la hicada en linha d'ua prumèra seria de documents sonòres.

En noveme de 2021 l'operacion que hasó l'objècte d'ua restitucion a l'ostau deu Departament de l'Auda, en preséncia d'elejuts e d'actors deu territòri dab l'organizacion de talhèrs contributius portant sus **las ressorças pedagogias e lo desvolopament deu país en relacion dab** ressorças immateriaus.

Ua accion exemplària de partiment de bonas practicas e d'identificacion de las iniciativas en cors, que testimònian d'ua reau mobilizacion de comunautats e de la societat civiu a l'entorn deus enjòcs **de sauvaguarda e de transmission deus saber/har locaus.**

Lo CIRDÒC - Institut occitan de cultura qu'interviengó dens lo projècte ***Seta en cançon*** miada per l'associacion **Eurotambfi en l'encastre** d'ua vasta operacion de collècta deu patrimòni cançonèr popular en lenga d'Òc, mei que mei lo deu **bacin de Taur.** Los temps d'enregistrament deu projècte qu'estón despartits en mei d'ua sequéncia tematica : las velhadas, los encontres individuaus e l'evenemenciau, en permetent d'identificar las personas ressorças, d'identificar hèitas significativas o de completar aires e composicions desbrombats.

En partenariat dab **l'Ofici deu Patrimòni Culturau Immateriau,** e tostemps en collaboracion dab Eurotambfi, l'establiment public que podó sostiéner l'edicion d'un obratge e participar a la concepcion d'ua mustra entà hicar a disposicion deus publics **un repertòri minorat despuish hèra e d'ua hèra grana riquessa musicau. Aqueras produccions que daràn lo parat, au seguit, a mediacions especificas** en especiau de cap aus joens publics e escolans.

La problematica deu tractament e de l'accès a las ressorças sonòras que demora un subjècte d'actualitat peu CIRDÒC - Institut occitan de cultura. Dab **lo sostien de la Region Navèra-Aquitània,** l'univèrs d'Occitanica - Portau Collectiu de la Lenga e de la Cultura Occitanas que s'enriquí, en deceme de 2021, d'un navèth apèr : **Mondes d'Occitanica.** Ua navèra auhèrta numerica qui presenta tota la diversitat deu PCI occitan en los sons aspèctes contemporanèus e istorics : **hèstas, musicas, dançaas, cosina, artisanat, jòcs e espòrts, sabers de la natura, etc.** Que facilitarà l'accès a las dadas audios e audiovisuaus de las colleccions privadas e publicas deus partenaris d'Occitanica atau com la documentacion manuscriuta, imprimida, iconografica, anciana o contemporanèa, ligada aus subjèctes tractats.

Dab **Mondes d'Occitanica** qu'ei tanben l'ensemble deus contienguts deu site **Sondaqui.com,** portau deu patrimòni culturau immateriau de la Region Navèra-Aquitània, hòrt de 15 ans d'enriquiments, qui benefícia d'ua mustra renovelada e aumentada.

Aquestas competéncias deu CIRDÒC – Institut occitan de cultura, com Etnopòle especializat e establiment qualificat en mestior de tractament de l'informacion e de cultura occitana, qu'estón hicadas a disposicion de partenaris en l'encastre d'ua cooperacion dab **l'Escòla deus Hauts Estudis en Sciéncias Sociaus (EHESS), l'Institut Interdisciplinari d'Antropologia deu Contemporanèu – Laboratòri d'Antropologia e d'Istòria de l'Institucion de la Cultura (IIAC – LAHIC).**

Aqueth partenariat, tostemps en cors, que permetó l'esplandida d'ua plata-fòrma de valorizacion d'archius etnografics qui s'apean sus un quarantenat d'enquèstas etnomusicologicas deu **Musèu nacionau de las Arts e Tradicions Popularas de París – Centre d'Etnologia francesa** (MNATP-CEF) realizadas enter 1939 e 1983 peus etnològues deu CNRS, **Claudie Marcel-Dubois e Marie-Marguerite Pichonnet-Andral,** e qui constitueishen un ric corpús de las practicas e repertòris musicaus populars de França.

L'establiment public que participè atau a la **reconstitucion virtuau** deus dossièrs de las enquèstas (archius papèr, sonòres, iconografics, filmics **disponibles suu site les-reveillees.ehess.fr** en tribalhant a la descripcion, a la hicada en relacion deus documents, a l'indexacion, au complement de las meta-dadas e a l'editorializacion de las enquèstas hèitas capvath las airas culturaus occitanas (Gasconha, Lengadòc, Massís-Centrau, Provença e Pirenèus), **sia 6 600 documents, uei lo dia disponibles en linha.**

ETNOPÒLE

Eretatge de l'expertisa e deu saber har de l'InÒc Aquitània qui'u davantegè, lo CIRDÒC - Institut occitan de cultura qu'ei labellizat « Etnopòle » peu Ministèri de la Cultura e de la Comunicacion. Lo labèl que l'estó dat tà tres maines : l'etnomusicologia de França, la sauvaguarda deu patrimòni culturau immateriau de l'espaci occitan e l'etnomusicologia deus territòris.

↙ La montada de las vacas, Aubrac.

REPARTICION DE LAS ACCIONS E DELS PUBLICS BENEFICIARIS

TIPE D'ACCION		NOMBRE D'ACCIONS	PUBLICS BENEFICIARIS
PAT-E-SAB	Conferéncia o collòqui	13	446
PRO	Accion de formacion professionala	6	125
EDU	Accion educativa	27	6 442
CREA	Promocion de la creacion	18	700
PRO	Acompanhament professionals e collectivitats	6	478
PAR-PRO	Acuèlh accion partenari	15	135
PAT-E-SAB	Exposicion patrimoniala	23	3 369
PAR-LAN	Acuèlh corses de lenga	32	378
PAR-PRO	Prèstes de sala	21	100
TOTAL		**161**	**12 173**

AUTRAS DONADAS ESTATISTICAS	NOMBRE	TIPE
Publics Mediatèca 2021	2 574	Usatgièrs e lectors
Convencions signadas per l'Etabliment	105	Convencions
dont Prèstes d'exposicions	38	
dont Convencions de partenariats, coproduccions, autorizacions de difusion, mesas a disposicion de fonses, archivatge...	67	
Visita de las exposicions virtualas	9 200	Apèls de pagina
Belaud de la Belaudiera	8 064	
Daphnis et Alcimadure	1 136	

Reparticion dels publics beneficiaris
(Sus un total de 12 173 personas)

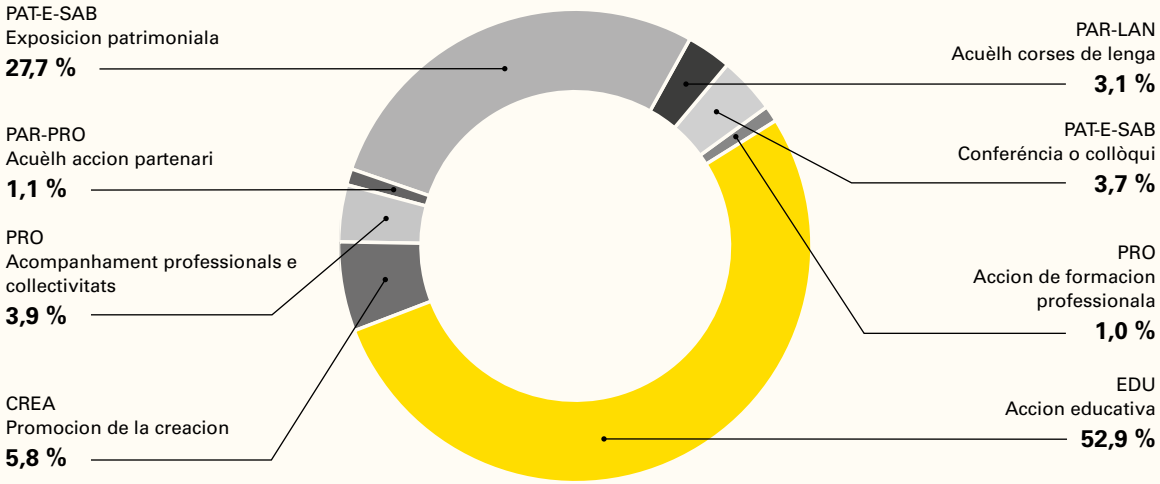

Reparticion per tipe d'accion
(Sus un total de 161 accions del Centre)

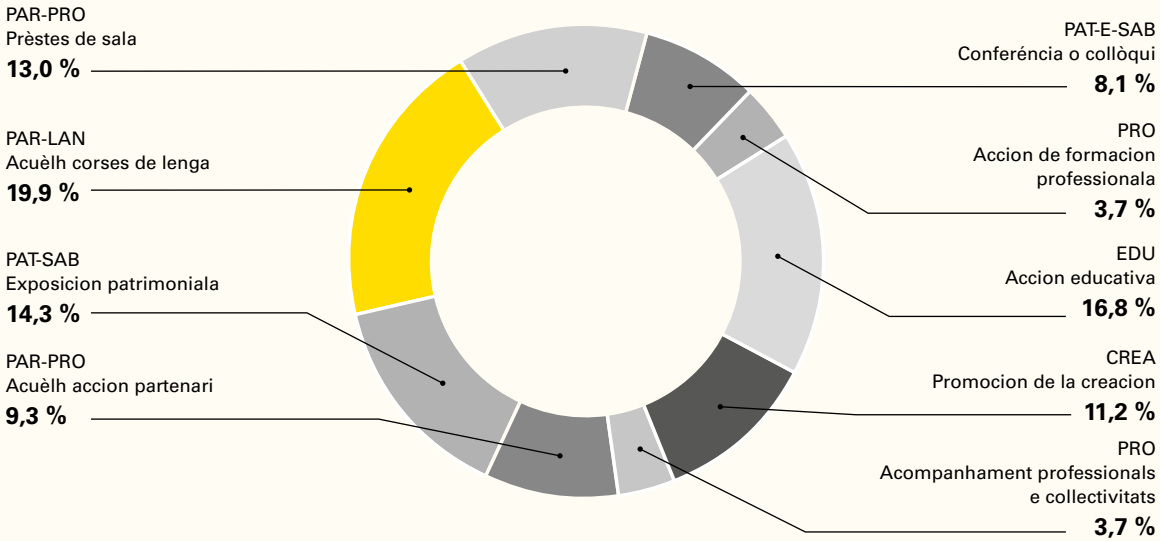

LA MEDIATÈCA D'OCCITANICA : TÈXTES, SONS, VIDÈOS, IMATGES

6 608 RESSORSAS EN LINHA DONT :

- **4 650 manuscrits, libres, revistas, particions, brocaduras electronicas …**
- **849 documents sonòrs**
- **811 vidèos : emissions, captacions …**
- **228 ressorsas iconograficas (de Didier Leclerc, Louis Pastorelli, Maurice Roux …)**
- **48 dossièrs virtuals e presentacions de sites dedicats a l'occitan**

Ressorsas numericas produsidas dins la Mediatèca en 2021

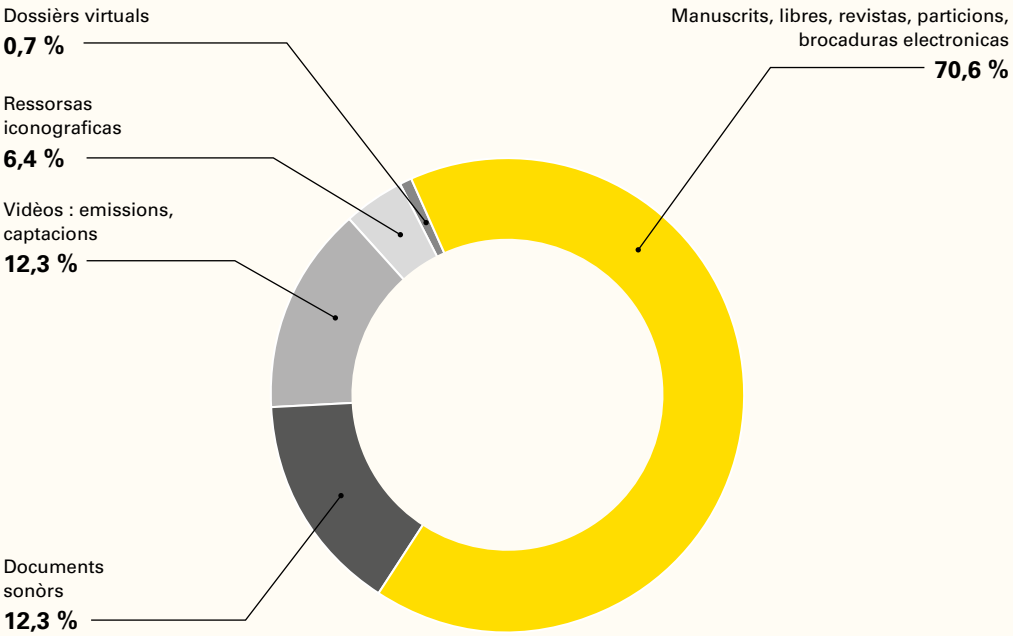

RETS SOCIALAS, COMUNICACION E DIFUSION

Publicacions per pagina

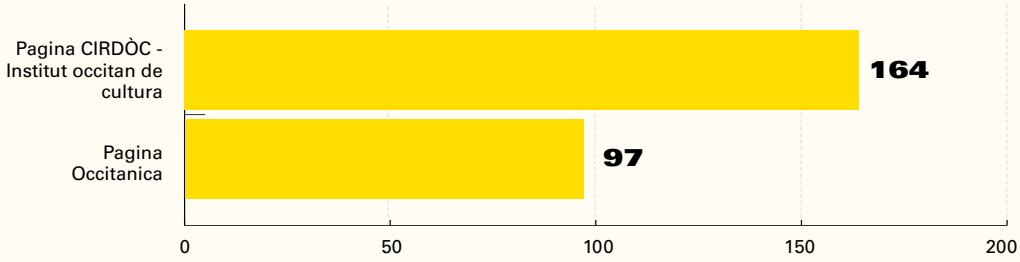

Taus d'engatjament per pagina*

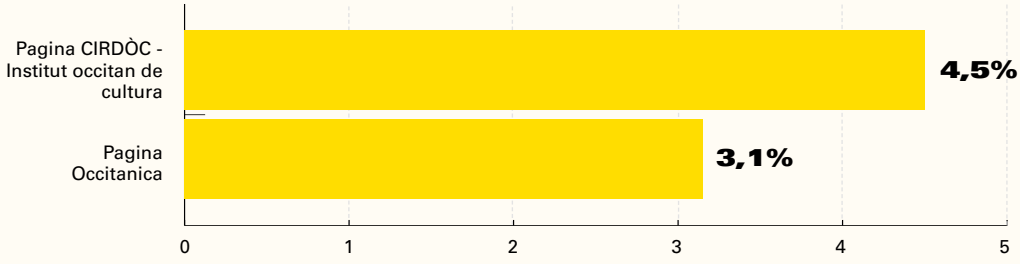

261 PUBLICACIONS SUS LAS RETS SOCIALAS EN 2021

per de partatge d'actualitat culturala, artistica, patrimoniala e d'informacions generalas sus las activitats de l'establiment

- **164 publicacions per la pagina CIRDÒC - Institut occitan de cultura per una portada** de 108 688 (+68% en 2021) e 4918 engatjaments*** amb 4065 « M'agrada la pagina ».**
- **97 publicacions per la pagina Occitanica per una portada de 33 514 e 1040 engatjaments amb 799 « M'agrada la pagina ».**

*Se considèra que lo taus d'engatjament mejan sus Facebook se situa entre 0,5 e 0,9 %.
**Nombre de personas qu'una publicacion atenh
***Reaccions a de publicacions

BUDGÈT DE L'ANNADA 2021

SECCION DE FONCIONAMENT		BUDGETIZAT	REALIZAT	% DISPONIBLE
DÉPENSES				
011	Cargas de caractèr general	427 746	319 862	25,2%
012	Cargas de personal [67 % DF]	832 926	819 587	1,6%
023	Transferiment a la seccion d'investiment	38 372		100%
042	Operacions d'òrdre entre seccions	45 434	45 434	0%
65	Autras cargas de gestion correnta	38 352	37 352	2,6%
66	Cargas financièras	2 404	1 154	52%
TOTAL		**1 385 234**	**1 223 390**	**11,7%**
RECÈPTAS				
002	Excedent anterior reportat de fonc.	182 524		100%
013	Atenuacion de cargas	308	308	0%
70	Produits dels servicis	956	967	-1,1%
74	Dotacions e participacions	1 189 653	1 189 658	0%
75	Autres produits de gestion correnta	8 383	8 384	-0,8%
77	Produits excepcionals	3 410	3 410	0%
TOTAL		**1 385 234**	**1 202 727**	**13,2%**

SECCION D'INVESTIMENT		BUDGÉTISÉ	RÉALISÉ	% DISPONIBLE
DESPENSAS				
20	Immobilizacions incorporalas	3 268	3 268	0%
21	Immobilizacions corporalas	93 431	90 835	2,8%
TOTAL		**1 385 234**	**1 223 390**	**11,7%**
RECÈPTAS				
001	Salde d'execucion d'inv. reportat	12 894		100%
021	Transferiment de la seccion de fonc.	38 372		100%
040	Operacions d'òrdre entre seccions	45 434	45 434	0%
TOTAL				**53%**

REPARTICION DE LAS CARGAS E IMMOBILIZACIONS

REPARTICION DE LAS CARGAS DE CARACTÈR GENERAL	REALIZAT EN €	REPRESENTACION EN %
Despensas de fluids (aiga, electricitat, carburant)	31 866,37	10%
Forniduras (administrativas, equipaments pichons)	16 794,38	5%
Documentacion professionala	872,27	0%
Contractes de prestacions de servicis	102 223,97	32%
Locacions mobiliàrias	18 661,34	6%
Mantenença	28 960,08	9%
Asseguranças	4 844,10	2%
Formacions dels agents	11 689,13	4%
Remborsament dels fraisses dels intervenents exteriors	8 877,88	3%
Autres – Divèrses	517,00	0%
Despensas de publicacion e publicitat	20 734,83	6%
Remborsament dels fraisses dels agents de l'E.P.C.C.	13 772,78	4%
Despensas de recepcion	3 795,56	1%
Afranquiments e Telecomunicacion	24 254,25	8%
Concorses divèrses – Cotizacion	3 640,00	1%
Despensas de netejada dels locals	14 148,00	4%
Autres servicis exteriors – Cession de dreits	14210,43	4%

REPARTICION DE LAS IMMOBILIZACIONS CORPORALAS	REALIZAT EN €	REPRESENTACION EN %
Fonses ancians bibliotècas	30 731,34	34%
Autras colleccions e òbras (als prèstes)	23 876,36	26%
Material de burèu e informatica	2 579,63	3%
Mòbles	33 647,97	37%

REPARTICION DE LAS CARGAS DE CARACTÈR GENERAL

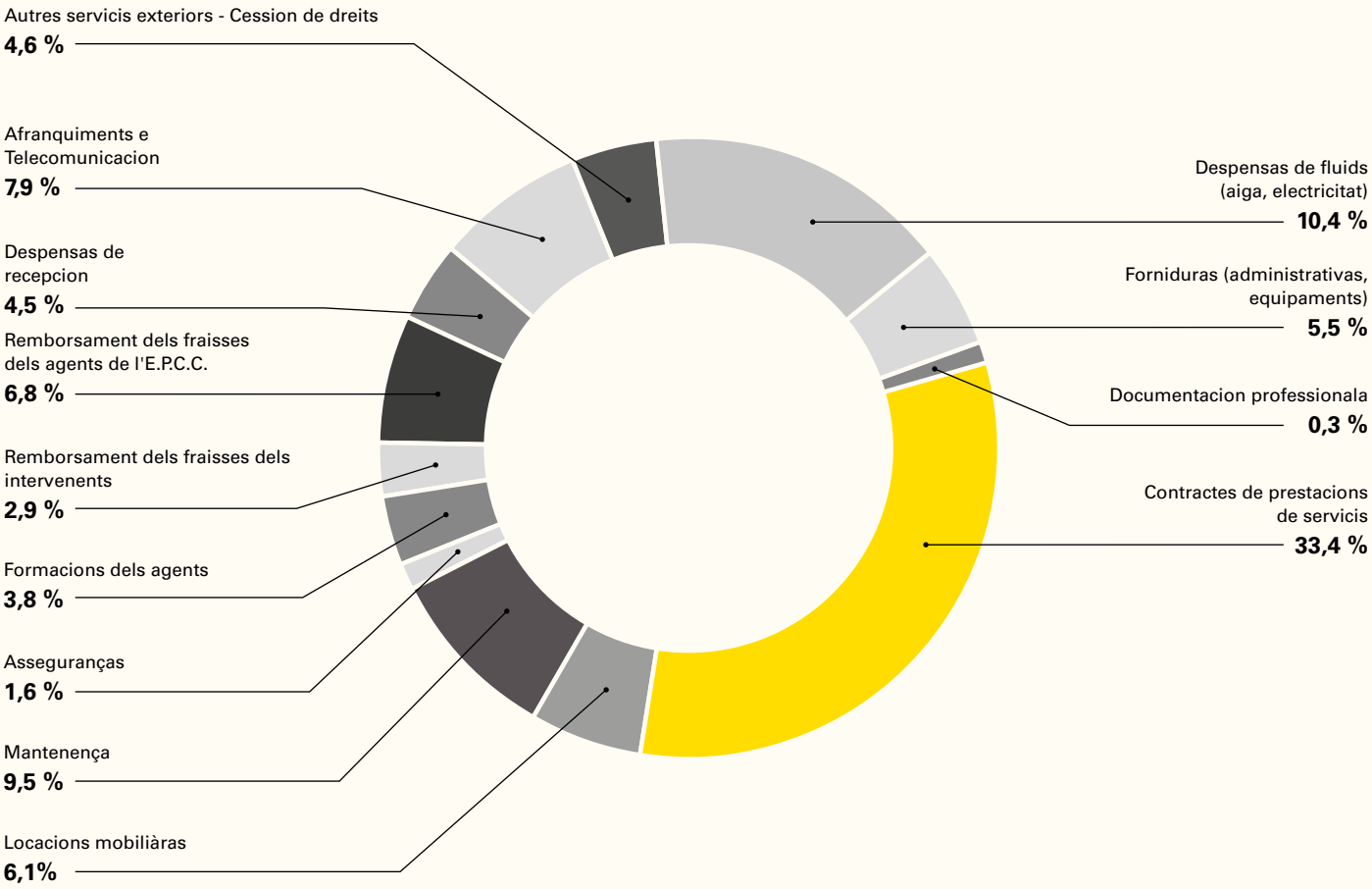

REPARTICION DE LAS IMMOBILIZACIONS CORPORALAS

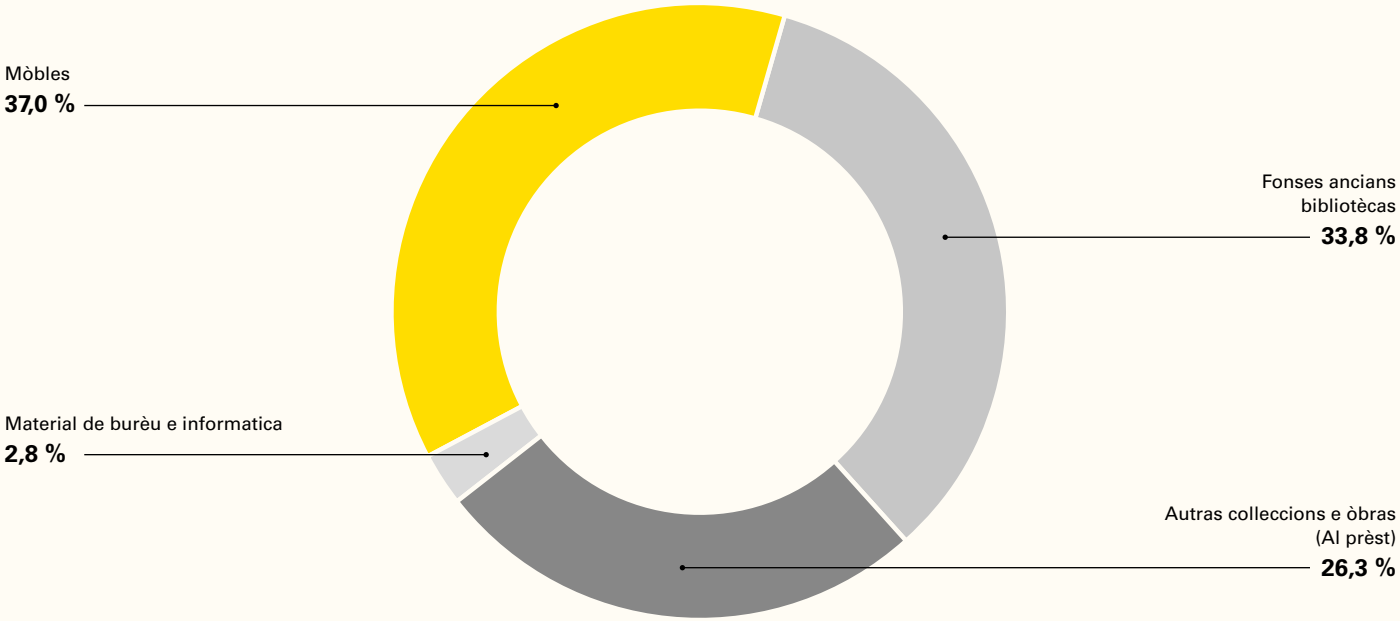

FRANCÉS

Retournez le rapport d'activité
et découvrez la version française